

Alfredo De Gregorio, "Een kwestie van heling"

IN 1994 KREEG HET OUD GASTHUIS IN HASSELT EEN NIEUWE BESTEMMING ALS KANTOORCOMPLEX. DE HASSELTSE ARCHITECT ALFREDO DE GREGORIO TEKENE SAMEN MET DE WERELDBEKENDE MILANESE ARCHITECT ALDO ROSSI HET PLAN. TIJDENS OPEN MONUMENTENDAG 2009 KONDEN GEÏNTERESSEERDEN NIET ALLEEN HET GEBOUW BEZOEKEN, MAAR OOK EEN LEZING BIJWONEN VAN ARCHITECT ALFREDO DE GREGORIO. TIJDENS DIE LEZING SPRAK HIJ OVER HET THEMA 'HELING' WAARBIJ HIJ DE RENOVATIE VAN HET OUD GASTHUIS ALS UITGANGSPUNT NAM.

ARCHITECT ALS ONDERZOEKER

"Toen we in 1992 de opdracht kregen om het Oud Gasthuis te renoveren en uit te breiden, stond het al jaren te verkommeren. Het vroegere 'pesthuis' was zelf ziek geworden en werd een kleine kanker in de stad. Maar de ziekte draagt de potentie van genezing in zich en daarom worden nieuwe stedelijke ontwikkelingen juist op die kankerplekken mogelijk. Voor ons komt het er altijd op aan dat onze ontwerpen iets bijbrengen aan de stad, dat ze de stad als het ware beter maken. Om de juiste remedie te vinden, vraagt dat van de architect een onderzoekshouding, eerder dan een designbenadering. Met andere woorden, de architect moet een zorgzame houding aannemen, met als doel te genezen via het leren kennen van de patiënt."

STAD ALS PERSOON

"Voor de herbestemming van het Oud Gasthuis werden alle elementen minutieus bestudeerd: de geschiedenis van de plek, de relatie met de stad en het water en de belangrijke functie van het torenelement, de graad van restauratie,... De toren belichaamt het verticale niveau van de stad in confrontatie met het horizontale watervlak van de kanaalkom. Al die belangrijke (onderzoeks)elementen gaven we aan Aldo Rossi mee. Het geniale van Aldo was dat hij het meeste ervan natuurlijk al intuïtief wist. Wijzelf hadden uiteraard dat onderzoek nog nodig. En het is het pas veel later, na Aldo's dood, dat ik erover ben beginnen schrijven", vertelt De Gregorio. "Onze hele filosofie over stedelijke identiteit gaat natuurlijk terug naar Aldo. Met één belangrijke toevoeging: ik zie de stad als een persoon. Steden hebben een geschiedenis, een geheugen en psychische funderingen waarop ze voortbouwen. Steden zijn levende wezens, die zichzelf blijven én voortdurend in evolutie zijn, in de pure darwinistische betekenis van het woord. Geen enkele cel van ons lichaam is nog dezelfde als zeven jaar geleden, en toch zijn we nog altijd herkenbaar hetzelfde individu. Dat heet identiteit. Zoals een lichaam zichzelf voortdurend regeneert, zo herschept de stad zichzelf. Traag maar gestaag, laag na laag: een permanent gistingsproces. De stad is een evolutionair wezen."

INTEGRATIE IN DE STAD

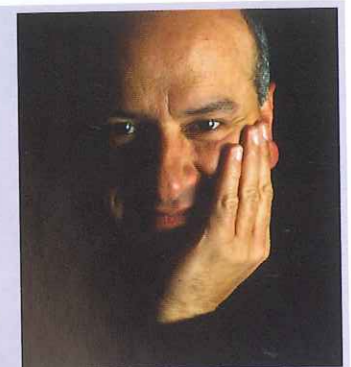
"De ontdekking van de identiteit van een stad, van haar uniciteit, wat haar werkelijk onderscheidt van anderen, is essentieel. Het

WIE IS ALFREDO DE GREGORIO?

Alfredo De Gregorio (°1953) is een Belgische architect met Italiaanse roots. Sinds hij afstudeerde als burgerlijk ingenieur-architect richtte hij in 1980 het architectenbureau De Gregorio & Partners op. Een intense samenwerking met de bekende Milaanse architect Aldo Rossi leverde een aantal unieke projecten op. De renovatie van het Oud Gasthuis in Hasselt is er eentje van, maar daarnaast realiseerden ze nog andere projecten zoals de Hasseltse Groene Boulevard, de Leuvense Philipssite en de Sluisberg in Sint-Truiden. Volgens De Gregorio veranderde Rossi hun denken over architectuur in het algemeen en over de stad in het bijzonder. Architectuur op basis van research en niet vanuit het beeld is het uitgangspunt. Onderzoek naar de functie, het programma, de technische haalbaarheid en het budget, maar ook naar haar omgeving, haar roots en de relatie met de stedelijke entiteit, is essentieel.

Alfredo De Gregorio heeft ondertussen een aantal publicaties op zijn naam staan: de uitgave *Passione Urbana* (2006) kwam

tot stand in samenwerking met de filosoof Johan Sanctorum. De filosofie waarop de ontwerpvisie van De Gregorio gebaseerd is wordt hierin uitgebreid uit de doeken gedaan. Een recentere uitgave is het boek *'Architettura Povera'* (2007) waarin hij onder andere antwoorden geeft op de vragen die de onbescheiden en onbeschaamde vedettenarchitectuur van vandaag oproept. De visie van De Gregorio kan je omschrijven als 'anders dan anders'. Zijn zicht op ontwerpen is fundamenteel stedelijk gericht. Een stad is meer dan een verzameling van gebouwen. Elke stad heeft een eigen identiteit en een architect zou moeite moeten doen om die te kennen. Gebouwen zouden volgens De Gregorio moeten 'geboren' worden, alsof ze vanzelf uit hun natuurlijke biotoop lijken te zijn ontstaan, in plaats van achter een tekentafel met een computer erop.

Architect Alfredo De Gregorio

is voor een architect evenzeer een zaak van aanvoelen en observeren, als van wetenschappelijk en historisch onderzoek. Het ontwerpwerk van de architect begint dus niet aan de tekentafel, maar aan de studietafel, in de bibliotheek, op café, in de archieven en uiteraard op de plek zelf. Welke mensen wonen, leven of passeren er? Wat betekende deze plek historisch? Welke sfeer heerst er vandaag? Wat is het karakter van de stad en de stedelingen? Al die invalshoeken bestuderen wij op voorhand in de hoop dat een project zich in de stad integreert, zodat de stad en dus haar bewoners het in hun hart zullen sluiten. Of in het slechtste geval, zich er niet aan zullen storen. Want dé cruciale vraag is er uiter-

aard één van liefde: gaan de mensen het gebouw accepteren, het graag zien?"

"Ik ben er diep van doordrongen dat dit proces meer kans op slagen heeft als je niet vanuit het beeld, maar vanuit een zoektocht naar samenhang vertrekt. Design is, zoals Renzo Piano het ook al zei, een slecht uitgangspunt. Als je op die manier over een stad nadenkt, ontdek je dat elk gebouw, elk plein, elke wijk gonst van verhalen en emoties. Gebouwen, straten, pleinen, buurten hebben een ritme, een biologische klok, een ziel die onvervreemdbaar is. Ik ben ervan doordrongen dat architectuur zich daaraan moet aanpassen, en niet omgekeerd."